

Sortowanie plików sekwencyjnych

Dominik Lau (188697)

8 października 2023

1 Wprowadzenie

Do zaimplementowania wybrałem algorytm sortowania przez scalanie w schemacie 2+1 (czyli z użyciem trzech taśm). Wylosowane przeze mnie typy rekordów to **numery rejestracyjne samochodów**, które miałem uporządkować **leksykograficznie**. Implementacji dokonałem w języku C++, przyjąłem rozmiar rekordu $R = 7$ [B], najpierw jako rozmiar strony ustaliłem $B = 70$ [B] a następnie $B = 700$ [B].

2 Sortowanie przez scalanie

Sortowanie to składa się z kolejnych iteracji (faz), z czego każda faza ma dwie części. Oto pseudokod

```
while(!sorted){
    [tape1, tape2] = distribute(tape)
    [tape, sorted] = merge(tape1, tape2)
}
```

Dystrybucja polega na rozkładaniu kolejnych ciągów niemalejących (serii) wartości w taśmie wejściowej na zmianę na dwie taśmy pomocnicze. **Scalanie** to łączenie kolejnych serii i zapisywanie ich na taśmie. W ten sposób z każdą iteracją w sortowanej taśmie powstaje coraz mniej serii aż do momentu powstania pojedynczej. Wówczas plik jest posortowany.

Algorytm ten pozwala na posortowanie danych o rozmiarze większym niż rozmiar pamięci operacyjnej. W wypadku tego algorytmu zużywamy

$$S_{\text{DYSK}} = NR \text{ [B]}$$
$$S_{\text{RAM}} = B \text{ [B]}$$

gdzie B - rozmiar strony (bloku) pamięci w bajtach, N - ilość rekordów, R - rozmiar rekordów w bajtach. Warto zwrócić uwagę, że

$$S_{\text{RAM}} = O(1)$$

Oto statystyki prezentowanego algorytmu

$$T_{\text{Pes}} = \frac{4N \lceil \log_2(N) \rceil}{b} \text{ [i/o]}$$
$$T_{\text{Avg}} = \frac{4N \lceil \log_2(N) - 1 \rceil}{b} \text{ [i/o]}$$

gdzie $b = \frac{B}{R}$, pozostałe oznaczenia jak powyżej. Czas wykonania algorytmu liczony jest w ilości operacji dyskowych.

3 Specyfikacja pliku

3.1 Szczegóły implementacyjne

Plik sekwencyjny w kodzie reprezentuje klasa *Tape*, która jest generyczna i może być rozszerzona na inne typy rekordów. W ramach publicznego interfejsu udostępnia ona metody do odczytu aktualnego rekordu, pobrania następnego rekordu (w trybie odczytu) oraz dodawania rekordu (w trybie zapisu). Szablonowa klasa bazowa rekordu zdefiniowana jest w pliku *RecordIfc.h*. Folder *impl* zawiera implementację wyżej wymienionych interfejsów do rekordu numeru rejestracyjnego. Klasa rekordu udostępnia operacje **serializacji i deserializacji** oraz porównywania.

3.2 Zapis

Bloki z taśmy są zapisywane bezpośrednio do pliku po wcześniejszej serializacji rekordów. **Serializacja rekordów** polega na przedstawieniu znaków wchodzących w skład numeru rejestracji w formie siedmiobajtowej tablicy. Wszystkie rekordy strony są w ten sposób transformowane i scalane w jeden wektor, który następnie jest zapisywany do pliku.

3.3 Odczyt

Odczyt działa podobnie do zapisu, z pliku pobierany jest blok, następuje **deserializacja** kolejnych siódemek bajtów do rekordów, które dodawane są do wektora w pamięci operacyjnej.

4 Prezentacja wyników programu

Efekt wywołania operacji help udostępnianej przez program

```
manual - generate tape from user input
random <n> - generate tape with n random records
file - generate tape from file
debug - enable/disable debug mode
exit - exit
```

manual, file i random to trzy sposoby na wprowadzanie danych do programu (tworzenie taśmy). Debug umożliwia przełączanie trybu wypisywania wszystkiego i wypisywania tylko statystyk pomiaru (odczyty/zapisy/fazy). Oto przykładowe wywołanie random 5.

```
[TAPE] maintape
7DEP1CD
00F2Q8J
M9EOCHA
L6VIHD8
QIWSW6Y
```

```
[TAPE] temptape1
```

```
[TAPE] temptape2
```

```
[SORTING] after #1 distribution
```

```
[TAPE] temptape1
```

```
7DEP1CD
L6VIHD8
QIWSW6Y
```

```
[TAPE] temptape2
```

```
00F2Q8J
M9EOCHA
```

```
[SORTING] after #1 merge
```

```
[TAPE] maintape
```

```
00F2Q8J
7DEP1CD
L6VIHD8
M9EOCHA
QIWSW6Y
```

```
[Measurement] r: 3 w: 3 io(r+w): 6 phases: 1
```

temptape1 i *temptape2* to taśmy pomocnicze a *maintape* to taśma główna czyli sortowany plik sekwencyjny.

5 Eksperyment

5.1 Szczegóły implementacyjne

Kod przeprowadzonego eksperymentu umieściłem w pliku *perf1.cpp* jako część biblioteki *sbd_test*. Test uruchamiany jest za pomocą frameworka do testowania gtest. W celu zliczania ilości operacji wejścia-wyjścia oraz liczby cykli algorytmu w bibliotece *libsbd* zdefiniowałem trzy zegary: *writeClock*, *readClock* oraz *phaseClock*. W pomiarach wykorzystuję również klasę *Measurement*, która zbiera pomiary na wzór paradygmatu RAII - w konstruktorze zapisywany jest aktualny stan zegara a w destruktorze nowy stan zegara jest odejmowany od starego, w ten sposób otrzymuję liczbę wywołań funkcji *tick* danego zegara. Rekordy były losowane a następnie uruchamiałem na nich sortowanie - dla obu współczynników blokowania użyłem tych samych rekordów. Dodatkowo zapamiętałem ziarno generatora, żeby móc łatwo zbadać odstępstwa od teoretycznych rozważań.

5.2 Wyniki

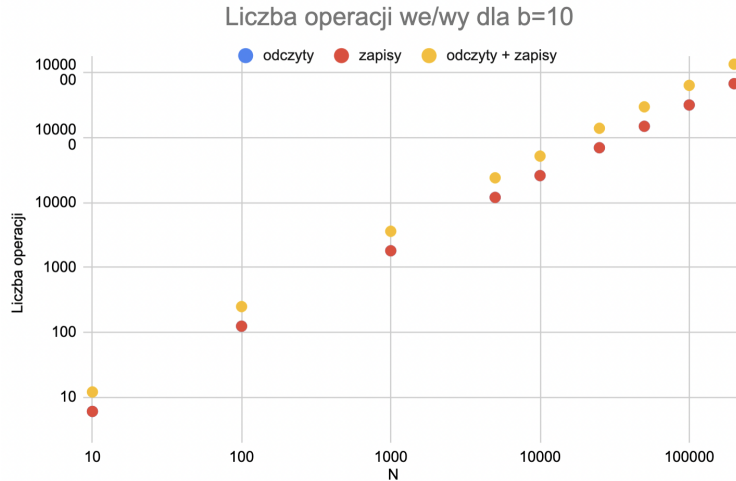
Wzory do obliczenia teoretycznych ilości operacji dyskowych i faz

$$T = \frac{4N \lceil \log_2 r \rceil}{b} \text{ [i/o]}$$
$$\text{liczba faz} = \lceil \log_2 r \rceil$$

gdzie r - liczba serii

dla $b = 10$

N	liczba serii	odczyty	zapisy	r+w	liczba faz	teoretyczne r+w	teoretyczna liczba faz
10	5	6	6	12	2	12	3
100	54	124	124	248	6	240	6
1000	504	1805	1805	3610	9	4000	10
5000	2481	12010	12010	24020	12	24000	12
10000	4925	26011	26011	52022	13	52000	13
25000	12464	70012	70012	140024	14	140000	14
50000	24932	150013	150013	300026	15	300000	15
100000	49875	320015	320015	640030	16	640000	16
200000	100218	680016	680016	1360032	17	1360000	17

Przy losowaniu rekordów otrzymujemy w średnim przypadku $N/2$ serii, co widać po wylosowanych danych. Powyższe wyniki są zgodne z rozważaniami teoretycznymi mimo drobnych odstępstw, które związane są ze szczegółami implementacyjnymi (np. pewnymi nadmiarowymi odczytami/zapisami). Pragnę zauważyć również, że teoretyczna liczba faz odpowiada zmierzonej (poza przypadkami, w których **złączyły się dwie lub więcej serii** tak jak np. dla $N = 10$ czy $N = 1000$). Ilość zapisów i odczytów jest taka sama w każdym z przypadków (kropki zapisów i odczytów pokrywają się na wykresie).

Otrzymaliśmy zależność "liniową" w skali logarytmicznej na obu osiach. W rzeczywistości w średnim przypadku punktów nie łączy prosta, bo

$$\log(T_{\text{Avg}}) = \log\left(\frac{4N \lceil \log_2(N) - 1 \rceil}{b}\right) = \log(4) + \log(N) + \log(\lceil \log_2(N) - 1 \rceil) - \log(b)$$

czyli dla $K = \log(N)$

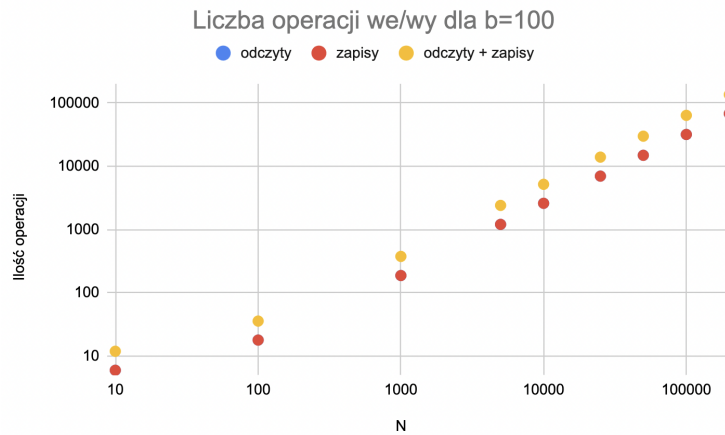
$$\log(T_{\text{Avg}}) = K + \log(4) - \log(b) + \log(\lceil \frac{K}{\log 2} - 1 \rceil)$$

ale jako, że składnik $\log(\lceil \frac{K}{\log 2} - 1 \rceil)$ jest bardzo mały, rozsądnym jest przybliżenie prostą

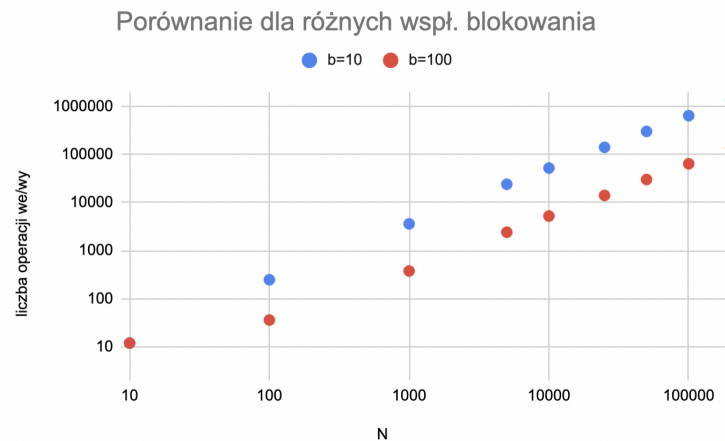
$$\log(T_{\text{Avg}}) \approx K + \log(4) - \log(b)$$

dla $b = 100$

N	liczba serii	odczyty	zapisy	r+w	liczba faz	teoretyczne r+w	teoretyczna liczba faz
10	5	6	6	12	2	1.2	3
100	54	18	18	36	6	24	6
1000	504	189	189	378	9	400	10
5000	2481	1211	1211	2422	12	2400	12
10000	4925	2612	2612	5224	13	5200	13
25000	12464	7013	7013	14026	14	14000	14
50000	24932	15013	15013	30026	15	30000	15
100000	49875	32016	32016	64032	16	64000	16
200000	100218	68017	68017	136034	17	136000	17

Jak widać **liczba faz w zależności od N nie jest różna dla różnych współczynników blokowania** - zgodnie ze wzorem zależy tylko od ilości serii.

Różni się natomiast liczba operacji wejścia-wyjścia, **zgodnie z intuicją czym większa strona tym rzadziej ją wymieniamy** (spadek liniowy względem $\frac{1}{b}$, czyli jak widać na wykresie o jeden rząd wielkości mniej, bo $\frac{b_2}{b_1} = 10$). Dla małej ilości rekordów ($N = 10$) nie ma różnicy spowodowanej rozmiarem bloków, ponieważ w obu przypadkach **zostanie użyta tylko jedna strona** (pokrywające się kropki na wykresie - pierwsza czerwona kropka od lewej).

6 Podsumowanie

Projekt pozwolił na zapoznanie się z algorytmem sortowania przez scalanie plików sekwencyjnych i dał wgląd na mechanizm blokowego zapisu danych na dysku. **Wyniki eksperymentu można uznać za zgodne z oczekiwaniami** pomimo drobnych różnic spowodowanych **szczegółami implementacyjnymi oraz losowym łączeniem się serii**. Liczba operacji i/o zwiększa się proporcjonalnie do zmniejszania współczynnika blokowania, natomiast współczynnik ten nie ma wpływu na ilość faz algorytmu. W końcu, dla rekordów w ilości mniejszej od obu rozmiarów stron nie ma różnic w działaniu algorytmów dla różnych współ. blokowania.